

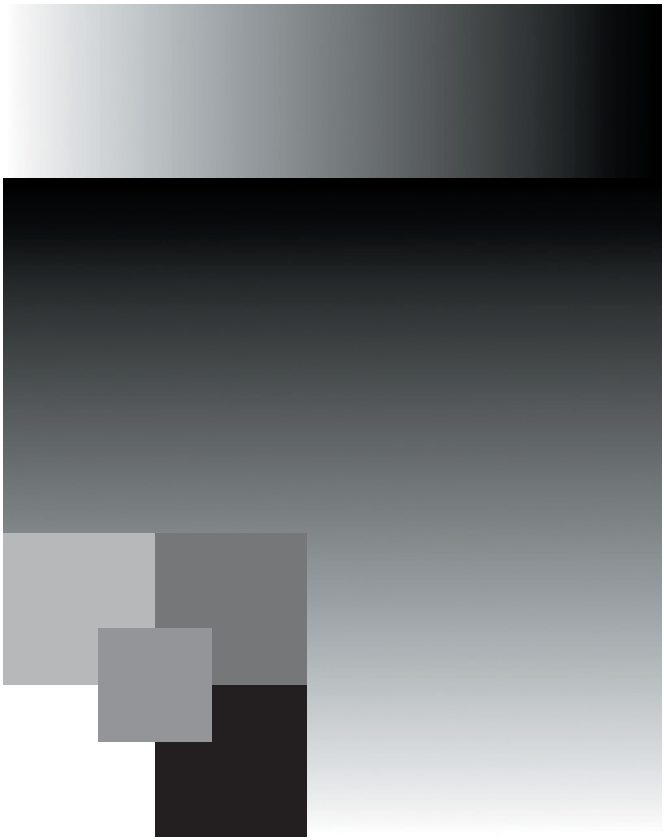


Original, 160 dpi, 8 bit (256 level) grayscale



160 dpi, 4 bit (16 level) grayscale





# A BECSÜLET.

- A hajdani eszménykép. -

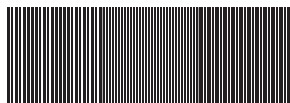


1 bites vonalas illusztráció (tollrajz)

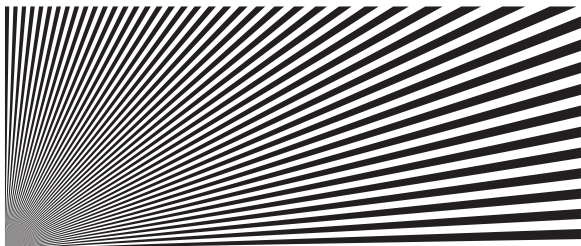
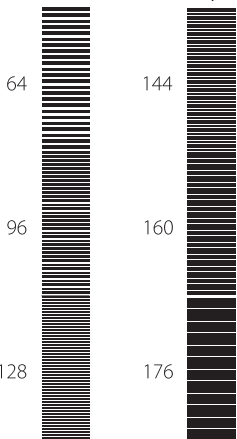
Line thickness



Horizontal resolution (dpi)



Vertical resolution (dpi)



# Typeface sample

Janson

6 point  
Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et comnon nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas essat vidienihil verit fatua L. me hoc resid intemquam ines ine cae temque omperes soliis, simus auteatus adducia ciorditus, perimis hicaquon sa consule mperum sulicae ade hae is, Castrivatis molina cul tudent eripimis senit ina, aperdic venes atus serdis Cast Cupiman tercernium etimoervivid nordius ipsedefacta diis. Simmo

8 point  
Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et comnon nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas essat vidienihil verit fatua L. me hoc resid intemquam ines ine cae temque omperes soliis,

10 point  
Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et comnon nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas es-

12 point  
Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et comnon nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, in-

# Typeface sample

## Minion

6 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas essat vidienihil verit fatua L. me hoc resid intemquam ines ine cae temque omperes soliiis, simus auteatus adducia ciorditus, perimis hicamquon sa consule mperum sulicae ade hae is, Castrivatis molina cul tudent eripimis senit ina, aperdic venes atus serdis Cast Cupiman tercernium etimoervivid

8 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas essat vidienihil verit fatua L. me hoc resid intemquam ines ine cae

10 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int

12 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorthernum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur



# Typeface sample

Myriad

6 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorternum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas essat vidienihil verit fatua L. me hoc resid intemquam ines ine cae temque omperes soliis, simus auteatus adducia ciorditus, perimis hicamquon sa consule mperum sulicae ade hae is, Castrivatis molina cul tandent eripimis senit ina, aperdic venes atus serdis Cast Cupiman tercernium

8 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorternum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem senatus Ad int vas essat vidienihil verit fatua L. me hoc resid intemquam

10 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorternum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos faciam enatur auc viri, intimis vis, que num tem escrem

12 point

Gulia? Reme nordius? Nam maiondaci prorternum facchum in pul horum et common nimuspi ostrae a arisuppl. Nihinve resimil ta nu es haci stil te poptil vis; hortiam cul te ve, mantrurae factorum esid silicum nos, consula a mant ad cae a nos

Elizabeth nyugtalanul leste a kocsiban, mikor bukkan elő a pemberleyi erdő, s amikor befordultak végre a portáslak mellett, izgatottan vert a szíve.

A park igen nagy volt, változatos tájakkal tarkítva. Lapályos felén hajtottak be, s egy ideig messzire elnyúló, szép erdőn át haladtak.

Elizabeth nem tudott beszélgetni, annyira elmélyedt gondolataiban, de azért meglátott és megcsodált minden természeti szépséget, minden kilátást. Fél mérföldön át egyre fölfelé vitt az útjuk, s végül elég magas dombtetőre jutottak, ahol véget ér az erdő, s hirtelen eléjük tárult a kastély a völgy másik oldalán, ahová kanyarogva ereszkedett le az út. Szép, nagy kőépület volt a domboldalon, kies fekvésű, mögötte magas, erdős hegygerinc húzódott, előtte egy eredetileg is nagy patak medrét szélesítették ki a mesterkéltség minden látszata nélkül. A park kiképzése nem volt sem merev, sem talmi díszítésű. Elizabeth el volt ragadtatva. Soha nem látott még ilyen helyet, amelyért annyit tett a természet, s ahol a természet szépségét oly kevéssé rontotta el a rossz ízlés. Útitársai is rajongva dicsérték a látványt, s e pillanatban Elizabeth úgy érezte, mégsem megvetendő dolog, ha valaki Pemberley úrnője lehet!

Leereszkedtek a domb oldalán, s a hídon át a ház elé hajtottak; de mialatt közelebből szemlélték a házat, Elizát újból elfogta a félelem, hátha találkozik a kastély urával. Rettegve gondolt arra, hogy a szobalány tévedhetett. Engedélyt kértek, hogy megtekinthessék a házat, mire bebocsátották őket a hallba. Miközben a kulcsárnőre vártak, Elizabeth eltűnődhetett azon, hogyan is került ő ide.

A kulcsárnő megjelent. Tisztes külsejű, idősebb asszony volt, sokkal egyszerűbb és sokkal nyájasabb, mint amilyennek Elizabeth képzelte. Bevezette őket a szalonba. Tágas, arányos szoba volt, szépen berendezve. Elizabeth futólag körültekintett, aztán az egyik ablakhoz ment, hogy megcsodálja a kilátást. Pompás látvány tárult eléje: az erdővel borított domb, melynek oldalán leszálltak, s amely még meredekebbnek látszott a távolból. De minden szép volt a környéken, s Elizabeth gyönyörködve nézte az egész képet: a folyót, a parton elszórt fákat, a kanyargó völgyet, ameddig csak szemével követhette. Amikor átmentek a többi szobán, mindent új oldalról látott, s minden ablak-

ből új szépségeket fedezett fel. Magas, szép termek voltak ezek, berendezésük a tulajdonos gazdagságára vallott; de Elizabeth a jó ízlését csodálta, azt, hogy semmi sem cifra vagy túldíszített – kevesebb volt itt a pompa, de több az igazi előkelőség, mint Rosingsban.

„És ennek a kastélynak én lehettem volna az úrnője! – gondolta. – Ezekben a termekben most én lehetnék otthon! Ahelyett, hogy idegenként bámuljam, magaménak vallhatnám a házat, és én láthatnám benne vendégül nagybátyámat és nénémet. De nem! – kapott észbe. – Ez úgymint lehetetlen: nagybátyám és néném elvesztek volna számomra, soha nem hívhattam volna meg őket ide.”

Szerencse, hogy erre gondolt, mert már szinte megbánta, amit tett.

Szerette volna megkérdezni a kulcsárnőtől, valóban távol van-e a gazdája, de nem volt hozzá mersze. Végül is nagybátyja tette fel a kérdést, s Elizabeth ijedten fordult félre, mialatt Mrs. Reynolds azt felelte, hogy gazdája nincs itthon, s rögtön hozzátette: – De holnapra várjuk, nagy baráti társasággal. – Milyen boldog volt Elizabeth, hogy az ő látogatásuk nem halasztódott el véletlenül egy nappal!

Nagynénje most odahívta, hogy nézzen meg egy képet. Elizabeth odalépett, s néhány más miniatűrrel együtt Wickham képét látta függni a kandalló felett. A néni mosolyogva kérdezte Elizát, hogy tetszik-e neki. A kulcsárnő is odament, s elmondta, hogy a kép egy fiatalembert ábrázol, a volt gazda tisztartójának fiát, akit az úr saját költségén neveltetett.

– Nemrég belépett a hadseregbe – tette hozzá –, de sajnos, nagyon haszontalan ember lett belőle.

Mrs. Gardiner mosolyogva nézett unokahúgára, de Elizabeth nem tudta a mosolyt viszonzni.

– Ez pedig a gazdám – mondta Mrs. Reynolds egy másik miniatűrre mutatva –, a kép igazán élethű. Ugyanakkor készült, mint a másik, úgy nyolc évvel ezelőtt.

– Sokszor hallottam, milyen szép férfi a gazdája – mondta Mrs. Gardiner, a képet nézve –, az arcképen is az. De te meg tudod mondani, Lizzy, hason-

lit-e hozzá vagy sem.

Mrs. Reynolds láthatólag jobban kezdte tisztelni Elizát, mihelyt kiderült, hogy ismeri a gazdáját.

– Hát a kisasszony ismeri Mr. Darcyt?

– Egy kicsit – felelte Elizabeth elpirulva.

– És nem tetszik gondolni, hogy nagyon szép ember?

– Igen, nagyon jóképű.

– Én bizony nem ismerek nála szebbet; de fõn a képtárban egy szebb, nagyobb képet is látnak majd róla. Ez itt a boldogult gazdám kedvenc szobája volt, és a képecskék is mind úgy maradtak, mint az õ idejében. Nagyon szerette õket.

Most már tudta Elizabeth, miért függ Wickham arcképe is a miniatűrök között.

Mrs. Reynolds aztán Miss Darcy képmására hívta fel figyelmüket, amely még nyolcéves korában készült.

– És Miss Darcy is olyan csinos, mint a bátyja? – kérdezte Mr. Gardiner.

– Persze hogy olyan! A legszebb kisasszony a világon! És milyen művelt!

Egész nap énekel és zongorázik. A szomszéd szobában van az új zongora, most érkezett meg, a gazdám ajándéka. Mr. Darcy õt is magával hozza holnap.

Mr. Gardiner közvetlen és kellemes modorú ember volt; az õ kérdéseinek és megjegyzéseinek köszönhetően, hogy Mrs. Reynolds nyelve megoldódott. Akár a büszkeség vezette, akár a ragaszkodás, a kulcsárnõ nyilván nagy örömet lelte abban, hogy gazdájáról és Miss Darcyról beszélhet.

– Sokat van a gazdája Pemberleyben az év folyamán?

– Nem annyit, uram, mint én szeretném. Talán az év felét tölti itten, Miss

Darcy pedig mindig itt tölti a nyári hónapokat.

„Kivéve, mikor Ramsgate-be megy” – gondolta Elizabeth.

– Ha megházasodna a gazdája, talán többet lenne itt.

– Biztosan, uram. De ki tudja, mikor kerül erre sor? Nem tudom, ki volna

méltó hozzá.

Mr. Gardiner és a felesége elmosolyodtak. Elizabeth pedig nem állhatta meg, hogy meg ne jegyezze:

– Mondhatom, nagy dicséret Mr. Darcynak, hogy így beszél róla.

– Én csak az igazat mondom. Mindenki ezt mondja róla, aki ismeri – felelte Mrs. Reynolds. Elizabeth úgy vélte, hogy ez erős túlzás, s növekvő csodálkozással hallgatta, hogy a kulcsárnő még hozzáteszi: – Soha életemben nem hallottam tőle egy rossz szót, pedig már négyéves kora óta ismerem.

Ez a dicséret lepte meg legjobban Elizát, mert leginkább ez ellenkezett véleményével. Gyökeret vert benne a hit, hogy Darcy mogorva, barátságtalan ember. Kíváncsisága teljes erővel felébredt, többet akart róla hallani, s hálás volt nagybátyjának, mikor az így szólt:

– Ezt bizony kevés emberről lehet elmondani. Boldog lehet, hogy ilyen gazdája van.

– Tudom én, uram, az is vagyok. Bejárhatnám a világot, akkor sem találhatnék jobbat. De mindig azt tapasztaltam, hogy a jólelkű gyerekből lesz a jólelkű ember – ő pedig mindig a legangyalibb természetű, a legjobb szívű fiú volt a világon.

Elizabeth alig állhatta meg, hogy rá ne bámuljon.

„Ilyen volna Darcy?” – gondolta.

– Az édesapja nagyon derék ember volt – jegyezte meg Mrs. Gardiner.

– Igen, asszonyom, az volt, a fia pedig szakasztott olyan lesz, éppolyan jó és nyájas a szegény emberekhez.

Elizabeth csak figyelt, ámult, kételkedett, és még többet akart hallani. Beszélhetett Mrs. Reynolds bármilyen másról, az őt nem érdekelte – hiába mondta el, kit ábrázolnak a képek, mekkorák a szobák, mennyibe került a berendezés. Mr. Gardinert nagyon mulattatta a családi elfoglaltság (ennek tulajdonította a gazda túlzott magasztalását), s csakhamar újra Darcyra terelte a szót. Mrs. Reynolds nyomatékkal emelte ki sok jó tulajdonságát, amint együtt mentek fel a széles lépcsőn.

– Ő a legjobb földesúr és a legjobb gazda, akit el lehet képzelni. Nem olyan, mint a mai léha fiatal emberek, akik csak magukra gondolnak. Nincs

olyan szellér vagy cseléd, aki ne áldaná a nevét. Egyesek büszkének tartják, de én soha nem láttam ilyenek. Talán csak azért mondják ezt rá, mert nem fecseg annyit, mint más fiatalemberek.

„Milyen kedvező fényt vet ez Darcyra!” – gondolta Elizabeth.

– Ez a dicshimnusz – súgta oda a nagynénje, mialatt továbbmentek – nem egészen vág össze azzal, ahogyan szegény barátunkkal viselkedett.

– Lehet, hogy tévedtünk.

– Aligha hiszem. Igen jó forrásból szereztük az értesülést.

Fölértek a tágas emeleti folyosóra, s a kulcsárnő bevezette őket egy bájos nappali szobába, amelyet csak nemrég rendeztek be, könnyebb eleganciával, mint a földszinti termeket. Megtudták, hogy az átalakítás most történt, Miss Darcy kedvéért, aki legutóbbi látogatása idején megszerette ezt a szobát.

– Látszik, milyen jó fivér – mondta Elizabeth, s az egyik ablakhoz lépett.

Mrs. Reynolds előre elképzelte, mennyire fog örülni Miss Darcy, ha meglátja a szobát.

– És a gazdám mindig ilyen – tette hozzá. – Ha örömet szerezhet valamilyen a húgának, rögtön megteszi. Nincs semmi a világon, amit meg ne tenne érte.

Már csak a képtár volt hátra, meg két-három nagyobb hálószoba. A képtárban sok szép festmény volt, de Elizabeth nem értett a festészethez, s mivel lent már elég képet látott, inkább Miss Darcy krétarajzait kezdte nézegetni – a témájuk jobban érdekelte, és jobban meg is értette a rajzokat.

A képtárban sok családi arckép volt, de ezek alig köthették le egy idegen figyelmét. Elizabeth továbbment, az egyetlen arcot keresve, amelyet ismert. Végül rátalálta kép megragadó hasonlatossággal ábrázolta Darcy, azzal a mosollyal, amelyet Elizabeth is látott néha az arcán, amikor őt nézte. Komolyan, tündödvé állt néhány percig a festmény előtt, és még egyszer visszatért hozzá, mielőtt kimentek a képtárból. Mrs. Reynolds elmondta nekik, hogy ezt a képet még a boldogult Mr. Darcy életében festették.

Mi tagadás, ebben a pillanatban Elizabeth gyöngédebb érzéssel gondolt a kép eredetijére, mint ismeretségük legbarátibb szakaszán. Mrs. Reynolds ma-

gasztalását nem lehetett semmibe venni. Milyen dicséret ér fel egy értelmes cseléd dicséretével? Eszébe jutott, hány ember boldogsága van Darcy kezében, aki testvér, földesúr és gazda! Mennyi örömet vagy fájdalmat okozhat! Mennyi jót vagy mennyi rosszat van módjában tenni! Amit a kulcsárnő elmondott róla, az mind Darcy mellett szólt – most ott áll a képmása előtt, Darcy rászegezi a szemét –, Elizabeth mélyebb hálával gondolt a fiatalember vonzalmára, mint eddig bármikor; felidézte a szerelem hevét, de tompította vallomásának sértő hangját.

Miután mindent végignézték a házban, amit meg szoktak mutatni a látogatóknak, lementek a földszintre, és elbúcsúztak a kulcsárnőtől. Mrs. Reynolds rábízta őket a kertészre, aki a bejáratnál várt rájuk.

Amint a gyepen át sétáltak a folyó felé, Elizabeth megfordult és visszaneézett. Nagybátyja és nagynénje is megálltak, s miközben Mr. Gardiner találgatta, milyen régi lehet a kastély, egyszerre megjelent a kastély gazdája: azon az úton jött felénk, amely a ház mögött az istállókhöz vezetett.

Húsz méterre sem voltak egymástól, s Darcy oly hirtelen bukkant fel, hogy okvetlenül meg kellett látniok egymást. Szemük rögtön találkozott, s mindkettőjük arcát mély pír öntötte el. Darcy láthatóan összerezsent, s egy pillanatig mozdulni sem tudott a meglepetéstől, de csakhamar erőt vett magán, a társaság felé indult, s ha nem is teljes hidegvérrel, de legalább tökéletes udvariassággal szólította meg Elizát.

A leány először önkéntelenül elfordult, de Darcy közeledtére megállt, és alig palástolható zavarral fogadta köszönését. Ha a fiatalember hirtelen megjelenése vagy hasonlósága az imént látott képhez nem is győzte volna meg Gardineréket, hogy Mr. Darcy áll előttük, rögtön kiolvashatták ezt a kertész meglepett arcából, amint megpillantotta gazdáját. Kissé félrehúzódtak, miatt Darcy unokahúgukkal beszélt, aki meglepetésében és zavarában alig merete ráemelni szemét, s nem is tudta, mit felelt, amikor a fiatalember udvariasan érdeklődött családjá felől. Elizabeth egészen elámult, mennyire megváltozott Darcy modora utolsó találkozásuk óta – minden szó, amit tőle hallott, fokozta zavarát, s mivel folyton az járt az eszében, milyen helytelen, hogy Darcy itt

találta őt, a néhány perc, amelyet most együtt töltöttek, életének legkínosabb percei közé tartozott. De Darcy sem látszott sokkal nyugodtabbnak; beszédéből teljesen hiányzott a megszokott higgadtság. Többször is megkérdezte Elizát, mikor jött el Longbournból, meddig marad Derbyshire-ben, oly gyakran és oly szapora hangon, hogy feldúlt lelkiállapota nagyon is nyilvánvaló volt.

Végül már semmi nem jutott az eszébe – néhány pillanatig szótlánul állt ott, majd hirtelen magára eszmélt, és elköszönt Elizától.

Gardinerék most csatlakoztak Elizához, és dicsérni kezdték Darcy természetét; de a leány egy szót sem hallott, s teljesen elmerülve érzéseiben, némán követte őket. Lelkét elöntötte a szégyen és a bosszúság. Ide eljönni! Ennél szerencsétlenebb, meggondolatlanabb dolgot nem is cselekedhetett volna. Milyen furcsának találhatta ezt Darcy! Milyen szégyenletes fényt vet ez őrá ilyen hiú ember szemében! Úgy tűnhetik fel, mintha szándékosan tolakodott volna ismét az útjába! Miért is jött ide? Vagy miért érkezett meg Darcy egy nappal előbb, mint várták? Ha csak tíz perccel hamarabb távoznak, Darcy már nem vette volna őket észre – mert világos, hogy abban a pillanatban jött meg, abban a pillanatban szállt le a lóról vagy a kocsiról. Ez a fonák találkozás újra meg újra arcába kergette a vért. S hogy a viselkedése oly feltűnően megváltozott vajon mit jelent ez? Hogy egyáltalán szóba állt vele, már az is meglepő! De hogy ilyen udvariasan beszélt, a családja iránt is érdeklődött! Soha életében nem látta még Darcy modorát ily kevésbé merevnek, soha nem beszélt vele oly kedvesen, mint ezen a váratlan találkozáson. Mennyire másképp viselkedett! Nem tudta mire vélje a dolgot, milyen magyarázatot keressen.

Közben egy szép sétaútra tértek a víz partján, s minden lépésnél elragadóbb dombhajlat vagy festőibb facsoport tűnt a szemükbe, amint az erdőhöz közeledtek; de időbe telt, mire Elizabeth bármit is észrevett. Gépiesen felelt ugyan nagybátyja és nénje ismételt kérdéseire, oda is tekintett, ha felhívták valamire a figyelmét, de semmit sem látott a tájból. Gondolatai mind a pemberleyi kastély egyetlen pontjára szegeződtek, arra a helyre, ahol Darcy éppen tartózkodhatott. Szerette volna tudni, mi megy most végbe a lelkében, mit gondol róla: vajon a történetek ellenére is kedves ő még neki? Talán csak azért



volt hozzá udvarias, mert érzelmei megnyugodtak; de volt valami a hangjában, ami nem vallott nyugalomra. Hogy Darcynak inkább fájdalmat vagy örömet okozott-e a viszontlátás, nem tudta eldönteni, de annyi bizonyos, hogy nem hagyta közömbösen.

Útitársai végül is szóvá tették szórakozottságát, s ez magához térítette; belátta, hogy a nyugalomnak legalább a látszatát meg kell őriznie.

Betértek az erdőbe, s egy időre búcsút mondva a folyónak, felfelé igyekeztek a hegyoldalra. Egyes helyeken, ahol a ritkuló fák szabad távlatot hagytak a szemnek, gyönyörű kilátás nyílt a völgyre, a szemközt emelkedő dombokra (sokat közülük messze elnyúló erdők borítottak), időnként meg a kanyargó patakra. Mr. Gardiner azt az óhaját fejezte ki, hogy járják körül az egész parkot, bár ez talán több egy sétánál. A kertész diadalmas mosollyal jegyezte meg, hogy a park kerülete tíz mérföld. Le kellett hát mondani tervükről, s csak a szokásos körsétát tették meg, amely egy idő múlva a meredek, erdős lejtőn leereszkedve visszavitte őket a víz partjára, a folyó egyik legszűkebb szakaszán. Átkeltek egy egyszerű fahídon, amely jól illett a táj jellegéhez. A vidék itt kopárabb volt, mint máshol, a völgy szurdokká szűkült, amelyben a patak mellett csak egy szűk ösvény húzódott a bozotos cserjés mentén. Elizabeth szerette volna kikutatni a patak kanyarulatait, de amikor átmentek a hídon, és meglátták, milyen messze vannak a háztól, Mrs. Gardiner, nem lévén jó gyalogló, nem akart továbbmenni, s csak azt kérte, térjenek vissza minél gyorsabban a kocsizhoz. Unokahúga kénytelen volt engedni, s most a legrövidebb úton megindultak a kastély felé, a folyó túlsó partján. De csak lassan haladtak előre, mert Mr. Gardiner szenvedélyes horgász volt, noha ritkán áldozhatott e hajlamának. Folyton leste, mikor bukkan fel egy-egy pisztráng a vízből, erről beszélgetett a kertésszel, közben meg-megállt. S míg így lassan mentek tovább, ismét csodálkozva látták (s Elizabeth nem volt kevésbé meglepve, mint először), hogy Darcy közeledik feléjük, s már nincs is tőlük messze. Az utat itt nem szegélyezték sűrűn a fák, mint a másik parton, így hamarabb vehették őt észre. Elizabeth minden meglepetése ellenére most legalább jobban el volt készülve a beszélgetésre, és elhatározta, hogy nyugodtan

fog viselkedni és beszélni, ha Darcy valóban találkozni akar velük. Néhány pillanatig úgy érezte, hogy Darcy valószínűleg átvág egy másik ösvényre. De ez az érzés csak addig tartott, amíg az útkanyarulat eltakarta őt szemük elől: a forduló után a fiatalember ott termett előttük. Elizát egy pillantás meggyőzte arról, hogy Darcy iménti udvariassága mit sem változott, ő is követte hát példáját, és az üdvözlés után tüstént a kastély szépségét kezdte dicsérni; de alig mondta róla, hogy „bájos” és „elragadó”, máris kellemetlen emlékek jutottak eszébe, és azt képzelte, hogy Pemberley dicséretét az ő szájából félre lehet magyarázni. Elpirult, és nem is szólt többet.

Mrs. Gardiner kissé hátrább maradt, és amikor Elizabeth elhallgatott, Darcy megkérte, legyen szíves bemutatni őt ismerőseinek. Erre az udvarias gesztusra Elizabeth egyáltalán nem volt elkészülve. Alig tudta elfojtani mosolyát, hogy Darcy most olyanok ismeretségét keresi, akik ellen gőgje lázadott, mikor megkérte kezét. „Mennyire meg fog lepődni – gondolta magában –, ha megtudja, kicsodák! Most persze azt hiszi róluk, hogy előkelő, nagyvilági emberek.”

De a bemutatás rögtön megtörtént, s amikor megmondta, milyen rokonságban állnak egymással, lopva, hamiskásan Darcyra pillantott, mert látni akarta, hogyan viseli ezt el – szinte várta, hogy minél hamarabb lerázza magáról az ilyen szégyenletes társaságot. Hogy Darcyt meglepte a rokoni kapcsolat, nyilvánvaló volt; de hősiesen vette tudomásul, nem futamodott meg, hanem velük együtt visszafordult, és beszélgetni kezdett Mr. Gardinerrel. Elizának ez csak öröm lehetett, csak diadal. Vigasztaló volt, hogy Darcynak olyan rokonokat is bemutatathatott, akik miatt nem kell pirulnia. Figyelmesen hallgatta minden szavukat, s büszke volt nagybátyjának minden kifejezésére, minden mondatára, amely eszéről, ízléséről és jó modoráról tanúskodott.

A beszélgetés csakhamar a horgászásra terelődött, s Elizabeth hallotta, amint Darcy a legudvariasabban meghívja nagybátyját, hogy itteni látogatása alatt horgásszon az ő birtokán, amikor csak kedve tartja – azt is felajánlotta, hogy ellátja őt horgászfelszereléssel, és megmutatja, merre van a legtöbb hal a patakban. Mrs. Gardiner, aki karonfogva ment Elizával, csodálkozva pillan-

tott hűgára. Elizabeth nem szólt semmit, bár rendkívül megörült Darcy előzékenységének, amely csak neki szólhatott. Egyik ámulatból a másikba esett, s folyton ezt kérdezte magától: „Vajon miért változott így meg? Mi lehet ennek az oka? Nem lehet, hogy miattam, az én kedvemért szelídült volna meg így a modora. Az én hunsfordi szemrehányásaim nem okozhattak ilyen változást. Lehetetlen, hogy még most is szeressen.”

Egy ideig úgy sétáltak, hogy a két hölgy ment elől, mögöttük a két férfi; de később lementek a folyó partjához, hogy jobban megnézzenek valami furcsa vízínövényt, s amikor újból elindultak, az elrendezés véletlenül kissé módosult. Mrs. Gardiner volt a kezdeményező, akit kifárasztott a délelőtti séta; unokahúga karját nem találván elegendő támasznak, inkább a férjébe karolt. Helyét Darcy foglalta el Elizabeth oldalán, és együtt sétáltak tovább. Rövid hallgatás után a leány szólalt meg először. Tudtára akarta adni Darcynak, hogy csak azért jött el Pemberleybe, mert bizonyos volt a gazda távollétében. Így hát azzal a megjegyzéssel kezdte, hogy Darcy egészen váratlanul érkezett meg.

– A kulcsárnő azt mondta – tette hozzá –, hogy legkorábban holnapra várják önt haza; mielőtt pedig elindultunk Bakewellből, úgy értesültünk, hogy a közeli jövőben nem is tartózkodik birtokán.

Darcy elismerte, hogy mindez szóról szóra igaz; de a tisztartóval kellett valamit megbeszélnie, s ezért néhány órával hamarabb indult el, mint a társaság, mellyel addig együtt utazott.

– Holnap korán reggel ők is megérkeznek – folytatta –, s kegyed ismerőseit is fog köztük találni: Mr. Bingleyt és a nővéreit.

Elizabeth csak könnyed biccentéssel felelt. Gondolatai rögtön visszazálltak abba az időbe, amikor Bingley neve utoljára hangzott el köztük, s Darcy arckifejezéséről ítélve, ő sem igen gondolhatott egyébre.

– Van még valaki a társaságban – folytatta Darcy kisvártatva –, aki különösen szeretne kegyeddel megismerkedni. Megengedné-e, hogy bemutassam kegyednek a húgomat, amíg Lambtonban tartózkodnak? Vagy túl sokat kérek ezzel?

A kérésés valóban meglepő volt, olyan meglepő, hogy Elizabeth később nem is emlékezett, hogyan mondott rá igent. Rögtön érezte, hogy ha Miss Darcy meg akar vele ismerkedni, ez csak bátyjának a műve lehet, s ez már önmagában is megelégedéssel töltötte el. Jóleső tudat volt, hogy Darcy minden haragja ellenére sincs róla igazán rossz véleménynel.

Némán sétáltak tovább, mindketten gondolataikba merülve. Elizabeth nem volt nyugodt, ezt nem is lehetett tőle várni; de örömet és elégtételt érzett. Hamarosan elhagyták a többieket, s mire a kocsihoz értek, Mr. és Mrs. Gardiner jó kétszáz méterre maradtak le mögöttük.

Darcy most meghívta, menjen be vele a házba, de a leány kijelentette, hogy nem fáradt, s így együtt álldogáltak a pázsiton. Ebben a pillanatban sok mindent mondhattak volna egymásnak, s a hallgatás nagyon kínos volt. Elizabeth szeretett volna beszélni, de mintha tilalomfák állnának mindenfelé. Végre az utazás jutott eszébe, s nagy buzgalommal csevegtek olyan helyekről, mint Matlock meg Dovedale. De az idő és a néni lassan haladt, s Elizabeth türelme és gondolatai már fogytán voltak, mire vége szakadt a bizalmas ketősnek. Amikor Gardinerék odaértek, Darcy mindnyájukat meghívta, hogy menjenek be vele a házba egy kis falatozásra, de a meghívást elhárították, s mindkét részről a legnagyobb udvariassággal búcsúztak el. Darcy besegítette a hölgyeket a kocsiába, s amint elhajtattak, Elizabeth látta, hogy lassú léptekkel megy a kastély felé.

A bácsi és a néni most róla kezdtek beszélni, s mindketten kijelentették, hogy Darcy ezerszer különb, mint amilyennek képzelték.

– Tökéletes modorú, udvarias és szerény – jegyezte meg a bácsi.  
– Van benne valami szertartásos vonás, annyi szent felelte Mrs. Gardiner –, de inkább csak a viselkedésében, és illik is hozzá. Én is csak azt mondhatom, amit a kulcsárnő: ha egyesek büszkének tartják is, én nyomát sem láttam benne büszkeségnek.

– Engem legjobban az lepett meg, ahogyan velünk viselkedett: nemcsak udvariasan, hanem igazán figyelmesen is, pedig semmi oka nem volt erre. Hiszen Elizát csak futólag ismeri.

– Mi tagadás, Lizzy – mondta a nagynénje –, csinosnak nem olyan cinos, mint Wickham – jobban mondva, nincs az a megnyerő arckifejezése, mert a vonásai igazán szépek. De hogyan mondhattad róla, hogy olyan kellemetlen ember?

Elizabeth próbált magyarázkodni: Darcy már Kentben is jobban tetszett neki, mint régebben, olyan szívesnek pedig még sohasem látta, mint ma dél előtt.

– De az udvariassága talán kissé a szeszélyeitől is függ felelte a bácsi. – Az ilyen nagyurak gyakran szeszélyesek. Nem is akarom őt szaván fogni a horgászás dolgában, mert meggondolhatja magát, és még kiutasít a parkból.

Elizabeth érezte, hogy társai teljesen félreértik Darcy jellemét, de nem szólt semmit.

– Amennyire meg tudom őt ítélni – folytatta Mrs. Gardiner –, nem gondoltam volna, hogy bárkivel is oly kegyetlenül tudna bánni, mint szegény Wickhammel. A tekintetében nincs semmi rosszindulat. Ellenkezőleg, amikor beszél, valami kedves vonás van a szája körül. És az arcán is valami nemesség tükröződik, ami nem vall rossz szívre. A derék asszonyság, aki megmutatta nekünk a házat, persze az egekig magasztalta! Néha már alig álltam meg, hogy el ne nevessem magam. De bizonyára bőkezű gazda, s a cselédség szemében ez minden erény netovábbja.

Elizabeth most érezte, hogy kötelessége legalább néhány szóval megvédeni Darcy viselkedését Wickhammal szemben; ezért értésükre adta, amilyen óvatosan csak lehetett, hogy azok után, amit a fiatalember kenti rokonaitól hallott, Darcy eljárását egészen másképp is lehet magyarázni, s hogy Darcy távolról sem olyan sötét jellem, Wickham pedig nem olyan ártatlan bárány, amint ezt Hertfordshire-ben gondolták. Állításának bizonyosságául részletesen beszámolt a két férfi közötti anyagi ügyletekről, a forrást nem nevezte ugyan meg, de kijelentette, hogy teljesen megbízható.

Mrs. Gardinert meglepte és elszomorította ez a közlés; amint azonban egykori örömeinek színhelyéhez közeledtek, a kedves emlékek elűztek minden más gondolatot. Csak azzal törődött, hogy férjének megmutassa a kör-

nyék minden nevezetes helyét, egyébre nem is tudott gondolni. Bármennyire kifárasztotta a délelőtti séta, ebéd után rögtön elindult felkeresni régi ismerőseit, az este pedig azzal telt el, hogy élvezte a hosszú esztendőök után felújított barátság minden örömét.

A nap eseményei sokkal érdekesebbek voltak, semhogy Elizabeth sok figyelmet szentelhetett volna új ismerőseinek. Csak egy gondolat járt az eszébe: csodálkozva gondolt Darcy előzékenységére, s mindenekfelett arra, hogy meg akarja ismertetni őt a húgával.